

נושאים על האנוסה פרק אחד עשר יבמות צמ.

עין משפט גזר מצוה

יש א מיי פ"ח מהל'
יבום ה"ד טו"ש ע'
אה"ע ס"י קטו ט"ה:
ב ב מיי שם הל' ה'
טו"ש ע"ש ס"ה ו':

תום' חד מקבאי

ת"ד יש מוכר את אביו להגבות [אמן] כתובתה כיצד ישראל שלקח [עבד] ושפחה מן השוק ולהן בן ושחרו השפחה ונשאה ועמד וכתב כל נכסיו לבנה נמצא זה מוכר אביו לגבות כתובתה. וכולה ר"מ היא והא קמ"ל מטלטלין משתעבדי למתובה איבעי אימא הא לכתובי דעבד כמקרקעי דמי. הא מתני' דלא כהלכתא היא דקמ"ל הלכה (ב) אין גובין מן העבדים. מיהו מבר"י מינה דמתנת ש"מ בטלטלין כירוש' שרויה רבנן ובי"ח גובה מהן לפי תקנת הגאונים שתקנו לגבות לב"ח מטלטלין דיתמי ולא (ב) במתנת ש"מ דין מתנת בריא לו שלא יתא בה"ח גובה ממנה דקמ"ל עשה שורו אפוחיקי ומכורו אין ב"ח גובה הימנו. דהא דרבי (גובה) [כתב] כל נכסיו לבנה ורבי מתנת ש"מ הוא דאי הויא מתנת בריא לר"מ דאמר מטלטלין משתעבדי לכתובה היכי גבינן כתובה ממטלטלין לכתור ידוהיבניהו [במתנה] דהא אפי' באפוחיקי קמ"ל (א) עשה שורו אפוחיקי אין בעל חוב יכול לגבות הימנו אלא לאו ש"מ מתנת ש"מ היא ור"ש דבירושה שרויה רבנן למיגבה מינה לב"ח וכשעשה לה אפוחיקי נמי לא מצית מוקמת לה דא"כ אפי' לרבנן נמי דאמי מטלטלין לא משתעבדי לכתובה מוכר את אביו לגבות כתובתה. ואיכא דתרוקי לר"מ דאמר מטלטלין משתעבדי לכתובה אפי' מיתמי לכתובתא ב"ח האשה שנפלו לה נכסים הני נמי משתעבדי מן הלקוחות:

אן ס' אמתה ב"ב (קמח) דר"י סבר דלון גובין מן העבדים. (א) ל' ולא הויא כמתנת בריא לר"מ דמי כמתנת בריא לא הויא ב"ח גובה ממנה וכו'. (א) ל' ע"ה דהא כה"ה בעבד מיתמי ועבד מהי אפוחיקי ומכורו ש"מ וכו' רבתי עמנו בסמון דלא מניין לאוקמי עשה לה אפוחיקי דל"כ אפילו לגבינן נמי.

כתב ב' נכסיו לבנה ב'. בסמון מוקי לה כר"מ דלמר מטלטלי משתעבדי לכתובה מימה לר"מ דבכל דוכתא משמע דמנייה פליגי בהאומר בקדושין (דף סה:) גבי שנים שבאו ממדינת הים ונצילה עמהן כו' דקאמר אשה גזבה כתובתה מן החצילה ומוקי לה כר"מ וכן בגדרים (דף סה:) גבי אפילו אמה מוכר שער ראשך חייב אמה ליתן לה כתובה שמע מינה מטלטלי משתעבדי לכתובה והא עיקר פלוגמיהו בהאשה שנפלו (כתובות ד' פ: ושם) גבי הניח אחיו מעות כו' דפליגי התם ר"מ ורבנן אי משתעבדי לכתובה או לא משמע דיתמי פליגי אבל מיניה מודו רבנן דמשתעבדי כמו צנעל חוז דאפילו מגלימא דעל כתפיה ואר"ת דיבס צמקוס אחיו קאי והוי כמיניה אבל מיתמי אפילו רבי מאיר מודה דלא משתעבדי וכן נראה לר"י דאי לר"מ מיתמי נמי אית ליה דמשתעבדי א"כ סברת ר"מ הפוכה מדרבנן דלרבנן כתובה גרועה מצי"ח דמטלטלי לא משתעבדי לכתובה אפי' מיניה וצ"ח אפי' מגלימא דעל כתפיה ולר"מ עדיפא דאפילו מטלטלי דיתמי משתעבדי לה ולצ"ח לא משתעבדי אלא ודאי לכ"ע מטלטלי דיתמי לא משתעבדי לכתובה ומיהו קשה דהכא משמע דמטלטלי דמתנה משתעבדי לר"מ ומתנה אלימא מיתמי דשטרט שאין צו אחריות לא גבי ממקבל מתנה כדמשמע צ"ח דצ"ח אחריות נכסים יחזיר ולא חיישין שמה יעשה קנויאל על מקבל מתנה ואילו מיתמי אפי' מלוה על פה קמ"ל (ב"ב דף קטו.) דגבי ואר"י דהכא צמנת ש"מ איירי דגרועה כגון ירושה אבל ממתנת בריא לא גביא וכן משמע צ"ח נוחלין דקאמר מה ירושה לאורייתא אלמנתו טונית מנכסיו מתנת ש"מ דרבנן לא כ"ש ולפי מה שתקנו דגזבה אשה לכתובה ממטלטלי דיתמי כ"ש דגביא ממטלטלי דמתנת ש"מ אבל ממתנת בריא דעדיפא לא תקינו שמגבה:

ב' נ' מאיר היא דאמר מטלטלי משתעבדי לכתובה. אע"ג דבכל דוכתא אמרינן הוקשו עבדים לקרקעות הכא יש למושכס כמטלטלי דלא סמכה דעתה עליויהו לפי שמתים וצורחים וללישנא דחשיב להו מקרקעי סבר דסמכה דעתה עליויהו כמו קרקעות:

ספק אשת אחיו ואשת בן אחיו. אמרי' בירושלמי זאת אומרת מותר לאדם לישא אשת בן אחיו פי' אע"פ שיכול לצא לדי ביטול מצות יצמן אס ימות ותפול לפני (א) האחין אפי' מותר מכאן יכול להיות ראיה לפירוש ריב"ז שפי' צבא על יצמתו (לעיל סב:) והנשא בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מצוה דמבטל מצות יצמין:

יצמן אס ימות ותפול לפני (א) האחין אפי' מותר מכאן יכול להיות ראיה לפירוש ריב"ז שפי' צבא על יצמתו (לעיל סב:) והנשא בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מצוה דמבטל מצות יצמין:

יצמן אס ימות ותפול לפני (א) האחין אפי' מותר מכאן יכול להיות ראיה לפירוש ריב"ז שפי' צבא על יצמתו (לעיל סב:) והנשא בת אחותו דוקא בת אחותו אבל בת אחיו אין עושה כ"כ מצוה דמבטל מצות יצמין:

יש חולץ לאחוסו מספק. אע"פ שהיא מממש עשרה נשים הפטורות צרותיהן וכן לבתו ואמנו: אמו ואשה אחרת. שילדו שני זכרים צמחצא והוא א' מהן ולהן שני זכרים ודאין כגון רחל אשת יעקב שהיה לה יוסף ממנו ומה אשת ראוון שהיה לה חזרון ממנו וחזרו וילדו שני זכרים צמחצא ומתו יעקב וראוון וצא יוסף צנה של רחל ונשא חנה אמנו של חזרון וחזרון נשא את רחל ומתו יוסף וחזרון ונפלו לפני המעורבות רחל לפני צנה של חנה שהיא אחי חזרון ומה לפני צנה של רחל שהיא אחי יוסף ומתו שאין ידוע מי צנה ומי צימה לריכה חליצה משניהן נמצא כל אחד ואחד חולץ לאמו מספק: ה"ג לאחוסו מספק ילדו אמו ואשה אחרת שילדו שני נקבות צמחצא ועמדו שני אחים מן האב ונשאום חולץ לשניהן נמצא

חולץ לאחוסו מספק. כך שנייה צמסופ' (דמכלתין פ"ב ה"ג.) אמו שילדה מאיש אחר שנשא לה אחר מיתת אבי וילדה עם אשה אחרת שמהן שתי נקבות ואין ידוע איזו צמ לאחו אס ועמדו שני אחים שהיו למה מאביו שלא מאמו ונשאום לשתי הנקבות הללו המעורבות ונפלו שמהן שתי נקבות ומהן אחותו מאמו ואילו היה מכירה לא היתה לריכה חליצה ועכשיו שאין מכירה שמהן לריכות חליצה. לישנא אחרתה וצאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום אחיו של ראוון נשא אחת ואחיו של חזרון נשא אחת ראוון חולץ לאשת אחיו ונשא אחותו היא וכן חזרון ז"ו שמעתי ולצ"י מנגמ"ס צ"ה דהא שמה לאו אחותו היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו אבל לאחוסו מספק משמע שחלץ ודאי לאחוסו מממש ספק שנידו: אסו ואשה אחרת. אשת ראוון ואשת כלב שילדו שתי נקבות צמחצא נמצאת האחת בתו וצאו (אחיהן אחי הצעלים הם) שני אחי ראוון ונשאום נמצא ראוון חולץ לבתו מספק שמהן שתי לריכות חליצה ואס היה מכיר בתו היתה פטורה ואס שני אחי כלב נשאום הרי כלב חולץ לבתו מספק. ולשון מורי' אחיו של ראוון נשא אחת ואחיו של כלב נשא אחת ראוון חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו היא וכן כלב ולא היינו נמי חולץ לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו: אחד עובד כוכבים ואחר גר. דבנים שילדה שפודה תחת ידי העובד כוכבים המוכרה אינן עבדים דקמ"ל בהחולץ (לעיל מו.) מהם תקנו (א) אתם קונים מהם ולא הם מכס ולא הם קונים זה מזה: שחרר אס השפחה. והרי היא ישראלית וצא עליה העבד הולד ממזר: ולסם בן. ולא קנה את הבן: וכפס לו כל נכסיו. ומת והרי אמו מובעת כתובתה מן הנכסים: כולה ר"מ היא.

חולץ לאחוסו מספק. כך שנייה צמסופ' (דמכלתין פ"ב ה"ג.) אמו שילדה מאיש אחר שנשא לה אחר מיתת אבי וילדה עם אשה אחרת שמהן שתי נקבות ואין ידוע איזו צמ לאחו אס ועמדו שני אחים שהיו למה מאביו שלא מאמו ונשאום לשתי הנקבות הללו המעורבות ונפלו שמהן שתי נקבות ומהן אחותו מאמו ואילו היה מכירה לא היתה לריכה חליצה ועכשיו שאין מכירה שמהן לריכות חליצה. לישנא אחרתה וצאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום אחיו של ראוון נשא אחת ואחיו של חזרון נשא אחת ראוון חולץ לאשת אחיו ונשא אחותו היא וכן חזרון ז"ו שמעתי ולצ"י מנגמ"ס צ"ה דהא שמה לאו אחותו היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו אבל לאחוסו מספק משמע שחלץ ודאי לאחוסו מממש ספק שנידו: אסו ואשה אחרת. אשת ראוון ואשת כלב שילדו שתי נקבות צמחצא נמצאת האחת בתו וצאו (אחיהן אחי הצעלים הם) שני אחי ראוון ונשאום נמצא ראוון חולץ לבתו מספק שמהן שתי לריכות חליצה ואס היה מכיר בתו היתה פטורה ואס שני אחי כלב נשאום הרי כלב חולץ לבתו מספק. ולשון מורי' אחיו של ראוון נשא אחת ואחיו של כלב נשא אחת ראוון חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו היא וכן כלב ולא היינו נמי חולץ לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו: אחד עובד כוכבים ואחר גר. דבנים שילדה שפודה תחת ידי העובד כוכבים המוכרה אינן עבדים דקמ"ל בהחולץ (לעיל מו.) מהם תקנו (א) אתם קונים מהם ולא הם מכס ולא הם קונים זה מזה: שחרר אס השפחה. והרי היא ישראלית וצא עליה העבד הולד ממזר: ולסם בן. ולא קנה את הבן: וכפס לו כל נכסיו. ומת והרי אמו מובעת כתובתה מן הנכסים: כולה ר"מ היא.

חולץ לאחוסו מספק. כך שנייה צמסופ' (דמכלתין פ"ב ה"ג.) אמו שילדה מאיש אחר שנשא לה אחר מיתת אבי וילדה עם אשה אחרת שמהן שתי נקבות ואין ידוע איזו צמ לאחו אס ועמדו שני אחים שהיו למה מאביו שלא מאמו ונשאום לשתי הנקבות הללו המעורבות ונפלו שמהן שתי נקבות ומהן אחותו מאמו ואילו היה מכירה לא היתה לריכה חליצה ועכשיו שאין מכירה שמהן לריכות חליצה. לישנא אחרתה וצאו אחיהן שלא מאותה האם ונשאום אחיו של ראוון נשא אחת ואחיו של חזרון נשא אחת ראוון חולץ לאשת אחיו ונשא אחותו היא וכן חזרון ז"ו שמעתי ולצ"י מנגמ"ס צ"ה דהא שמה לאו אחותו היא והכי איבעי ליה למימר זה חולץ לספק אחותו וזה חולץ לספק אחותו אבל לאחוסו מספק משמע שחלץ ודאי לאחוסו מממש ספק שנידו: אסו ואשה אחרת. אשת ראוון ואשת כלב שילדו שתי נקבות צמחצא נמצאת האחת בתו וצאו (אחיהן אחי הצעלים הם) שני אחי ראוון ונשאום נמצא ראוון חולץ לבתו מספק שמהן שתי לריכות חליצה ואס היה מכיר בתו היתה פטורה ואס שני אחי כלב נשאום הרי כלב חולץ לבתו מספק. ולשון מורי' אחיו של ראוון נשא אחת ואחיו של כלב נשא אחת ראוון חולץ לאשת אחיו ואע"פ שספק בתו היא וכן כלב ולא היינו נמי חולץ לבתו מספק אלא חולץ לספק בתו: אחד עובד כוכבים ואחר גר. דבנים שילדה שפודה תחת ידי העובד כוכבים המוכרה אינן עבדים דקמ"ל בהחולץ (לעיל מו.) מהם תקנו (א) אתם קונים מהם ולא הם מכס ולא הם קונים זה מזה: שחרר אס השפחה. והרי היא ישראלית וצא עליה העבד הולד ממזר: ולסם בן. ולא קנה את הבן: וכפס לו כל נכסיו. ומת והרי אמו מובעת כתובתה מן הנכסים: כולה ר"מ היא.

(א) [מוספתא פ"ב], (ב) [מוספתא קדושין פ"ב ע"ש], (ג) [לעיל טו: מה], (ד) [מוספתא קדושין פ"ב ע"ש], (ה) [כתובות פ"א ע"ש], (ו) [קדושין פ"א ע"ש], (ז) [קדושין פ"א ע"ש], (ח) [קדושין פ"א ע"ש], (ט) [קדושין פ"א ע"ש], (י) [קדושין פ"א ע"ש], (יא) [קדושין פ"א ע"ש], (יב) [קדושין פ"א ע"ש], (יג) [קדושין פ"א ע"ש], (יד) [קדושין פ"א ע"ש], (טו) [קדושין פ"א ע"ש], (טז) [קדושין פ"א ע"ש], (יז) [קדושין פ"א ע"ש], (יח) [קדושין פ"א ע"ש], (יט) [קדושין פ"א ע"ש], (כ) [קדושין פ"א ע"ש], (כא) [קדושין פ"א ע"ש], (כב) [קדושין פ"א ע"ש], (כג) [קדושין פ"א ע"ש], (כד) [קדושין פ"א ע"ש], (כה) [קדושין פ"א ע"ש], (כו) [קדושין פ"א ע"ש], (כז) [קדושין פ"א ע"ש], (כח) [קדושין פ"א ע"ש], (כט) [קדושין פ"א ע"ש], (ל) [קדושין פ"א ע"ש].

גליון הש"ס

תום' ד"ה פני בתי. דלא סבכה דעתה וכו'. וכו' הרש"ם צ"ב ד' קמח ע"א ד"ה ור"י:

מוסף רש"י

ומטלטלי משתעבדי לכתובה. ור"מ היא דאמר צמסופ' כתובות בהאשה שנפלו לה נכסים (פ:) גבי שומרת יבם שמתוה על נכס צבילה הראשון הניח אחיו מעות ילקח צנה קרקע מעות אולם פירות, אלמא מעות משתעבדי לכתובה [קדושין פ"ב ה"ג.] בהנת שנתעבד וילדה בולד שפחתה. ואין ידוע אי זה כסן ואי זה העבד (תמורה ח.) הרי אלו אוכלין בתרומה. שיהיה ממה נפשך דמד כסן ומד עבד כסן [קדושין פ"ב].